

ZADNÍ PÉROVÁNÍ ČTYŘKOLEK

Pořádné pérování potřebujete, když se příliš brzy dostanete na hranici možností sériového, když chodíte neustále na dorazy, nebo prostě když nemáte z vašeho pérování dobrý pocit. Při závodění je pak pérování a jeho nastavení to, co je alfou a omegou veškerého úspěchu. Výkony motorů jsou v zásadě přibližně stejné, ale podívejte se třeba na MotoGP – vyhraje ten, kdo má nejlépe nalaďené pérování. A můžete být třeba Rossi, když se vám nepovede správně nastavit pérování, vozíte se vzadu. Jak to ale většinou bývá, na začátku nemáte obvykle ani ponětí, jak pérování nastavit. Pérování na sériových čtyřkolkách obvykle nestačí na závodění. V sérii jsou totiž továrny

vedeny spíše snahou snižovat výrobní náklady, respektive nejt přes určitou hranici, a tak často u standardních tlumičů dokonce úplně schází možnost nastavit útlum. V sérii jsou tedy vaše šance nastavit správně pérování hodně zúžené. Ale nenechte se ošálit ani kvalitní značkou na nálepce, i taková firma, jako je Öhlins, vyrábí tlumiče a tlumiče, ty nejlepší si musíte zakoupit zvlášť. Jednou z firem, u kterých ale nemůžete šlápnout vedle, je americký Fox.

JAK PRACUJE ZADNÍ TLUMIČ FOX PODIUM-X

Tento zadní tlumič umožňuje nastavení tlumení při kompresi a roztahování tlumiče, jízdní výšku čtyřkolky (statické prověšení) a dále předpětí a bod přesahu pružin. Tento tlumič je totiž dvoupružinový, s dlouhou hlavní a krátkou pomocnou pružinou, protože použitím dvou pružin se zvyšuje progresivita pérování, díky čemuž dostanete citlivé pružení, dobrou trakci při startu a tuhé odpružení při rychlé jízdě a na dopadech. Přesah pružiny je pak bod dráhy pružiny, kdy dochází ke skokovému zvýšení tuhosti pérování. Doporučené základní nastavení je 55 % z celkového zdvihu tlumiče.

NASTAVENÍ STATICKEHO PROVEŠENÍ

„Tak jsem si koupil závodní tlumiče, to ti je paráda!“ „Fakt? A proč jsi teda nezrychlil? Jak je máš nastavené?“ „Cože? Oni se musejí nastavovat...?“ Jestli myslíte, že tenhle úvod je moc přitažený za vlasy, tak to se mylíte. Tohle bylo totiž doopravdy odposlechnuto. A přitom právě velké možnosti nastavení útlumu jsou vedle lepší vlastní funkce tlumiče hlavním důvodem, proč kupovat tlumiče závodní.

PÉROVÁNÍ FOX PODIUM X

Vaše nové tlumiče správně využijete pouze tehdy, když dobře nastavíte statické prověšení čtyřkolky, což je ta míra, o kterou se čtyřkolka prosedne, když si na ni sednete.

Aktuální hodnotu statického prověšení zjistíte následovně:

1. Umístěte čtyřkolku na rovnou a pevnou plochu.
2. Pod každé kolo dejte kus kartónového papíru. Při stlačení tlumičů popojedou přední kola dopředu. Tomu se říká posun.
3. Oblékněte si vše, v čem obvykle jezdíte, stoupněte si na čtyřkolku, obě nohy na stupačkách, ruce na řídítkách.
4. Prudce na čtyřkolce několikrát zapérujte nahoru a dolů.
5. Sedněte si klidně na sedadlo.
6. Kamarád nyní rukama stlačí přední část čtyřkolky dolů a vy v tom okamžiku otočte řídítky nadoraz doleva a doprava. Řídítka vraťte do základní polohy, kamarád může předek čtyřkolky uvolnit.
7. Sedte v klidu dál na čtyřkolce. Kamarád nyní změří svislou vzdálenost mezi zemí a podvozkem ve dvou místech – v místě zadní a přední nášlapové trubky.

Výška zadní trubky nášlapů nad zemí by měla být 17–20 cm pro motokros a 20–22,5 cm pro crosscountry, přední trubky nášlapů by měly být o dalších 0,6–1,3 cm výše.

Pokud je statické prověšení příliš malé, zvětšíte předpětí pružiny tlumičů Podium X a opakujte předešlé kroky, dokud nedosáhnete požadovaného posunu. Ten by

měl být cca 40 % obvodu předního kola.

NASTAVENÍ BODU

PŘESAHU PRUŽIN

Bod přesahu pružin je u dvoupružinových tlumičů důležitým ladicím parametrem. Měkčí počáteční pružení pomáhá dosáhnout vyšší trakce, a tím lepšího zrychlení a vyšší rychlosti v zatáčkách, větší tuhost pružiny na konci pomáhá lépe zvládat dopady po skocích. Jednoduché pravidlo říká, že bod přesahu pružin by měl být conejhlouběji, aby při dopadech nedocházelo ke stlačování pružin na doraz. Bod přesahu je hodnota v procentech z celkového zdvihu tlumiče. Doporučená hodnota je 55 %, což znamená, že například u tlumiče se zdvihem 125 mm je bod přesahu pružin v 68 mm.

K nastavení bodu přesahu pružin potřebujete dále znát:

Dráhu tlumiče (viditelnou délku pístnice včetně narážky při plně roztaženém tlumiči) – změřte ji bez nainstalované pružiny před montáží tlumiče.

Tuhost hlavní pružiny – je vyznačená na pružině.

Tuhost pomocné pružiny – je vyznačena na pružině.

Vlastní nastavení bodu přesahu pružin je ale již složitější záležitost, která přesahuje možnosti tohoto článku. Potřebujete pro něj tabulky výrobce, kde zjistíte tzv. opravný faktor pružin. Každá změna předpětí nebo tuhosti hlavní a pomocné pružiny znamená, že musíte znovu vypočítat a přenastavit umístění přesahového kroužku, ale každý prodejce tlumičů Fox tohle zná a poradí vám.

VLADENÍ ZADNIHO PÉROVÁNÍ

Všimněte si, jak se při jízdě chová zadní část čtyřkolky. Někdy máte pocit, že se čtyřkolka nechová, jak má, ale nevíte, jestli je to malým tlumením při propérování, nebo příliš natuho nastavenou pružinou.

Navíc některé odchylky od normálu jsou velmi jemné. Pokud se vám tedy pérování nezdá, zkuste laborovat. Nejdřív si ale někde poznamenejte vaše stávající nastavení, abyste se k němu mohli kdykoliv vrátit. Pokud se vám pérování nadále nezdá, proveďte změnu opačnou. Experimentujte, dokud nedosáhnete nejlepšího výsledku. Změnu o jedno cvaknutí prakticky nepostřehnete, proto měňte tlumení vždy po dvou cvaknutích. Pokud chcete zjistit aktuální nastavení, otáčejte seřizovacími kroužky po směru hodinových ručiček až na doraz a přitom počítejte počet cvaknutí. Tento počet udává aktuální nastavení tlumiče.

PŘEDPĚTÍ PRUŽINY

Pokud cítíte, že je zadní část čtyřkolky při jízdě nízká, zvyšte předpětí zadní pružiny. Podobně, pokud je zadek příliš vysoko, předpětí pružiny snižte.

TLUMENÍ ODSKOKU

Tlumení odskoku určuje rychlost, s jakou se stlačený tlumič vrací do roztažené polohy. Správné nastavení tohoto tlumení závisí na

vašem citu, na váze řidiče, jízdním stylu a jízdních podmínkách. Základní pravidlo říká, že toto tlumení by mělo být co nejrychlejší, ale pérování nesmí „kopat“, nesmí vás vyházet ze sedla.

PRÍZNAKY PŘÍLIŠ VELKÉHO

TLUMENÍ ODSKOKU

- Při jízdě na mírných hrbolech a zejména při zatáčení odskakuje zadní část čtyřkolky směrem ven.
- Při brzdění na hrbolatém povrchu čtyřkolka příliš poskakuje, brzdění není efektivní.
- Trakce čtyřkolky je na rozbitém povrchu mnohem menší než na rovném.

Příznaky příliš malého tlumení odskoku

- Odsakuje zadní část čtyřkolky při zatáčení v hrbolatém terénu.
- Slabý brzdový výkon.
- Zadní část čtyřkolky se houpe nahoru a dolů, čtyřkolka vykopává při brzdění z hrbolatého kopce.
- Čtyřkolka vykopává ze sedla při doskoku.

Tipy: Skočte se čtyřkolkou tak, abyste přistáli na všechna kola současně. Tlumení při odskoku by mělo být co nejmenší, aby se tlumič co nejdříve po stlačení vrátil zpět, ale musí ho být dost na to, aby zadek čtyřkolky při přistání nekmital. Zadek by se ihned po dopadu měl vrátit do základní jízdni výšky a zůstat již v klidu. Pokud zadek čtyřkolky po dopadu kmitá, zkuste zvýšit tlumení odskoku (pomalejší roztahování tlumiče). Naopak, pokud zadek po přistání nekmitá, zkuste tlumení odskoku ještě více snížit (rychlejší roztahování tlumiče). Tímto postupem dosáhnete optimálního nastavení tlumení.

TLUMENÍ KOMPRESÍ

Tlumení komprese je rychlost, s jakou se tlumič stlačuje. Správné nastavení kompresního tlumení závisí na osobním pocitu a opět se mění podle hmotnosti řidiče, jízdního stylu a jízdních podmínek.

PRÍZNAKY PŘÍLIŠ VELKÉHO UTLUMU

KOMPRESÍ

- Zadní část čtyřkolky je na drobných hrbolech tvrdá.
- Tlumič jako by byl ztvrdlý, nepracoval, netlumí nárazy. Ani na velmi tvrdých dopadech tlumič nikdy nejde nadoraz.

PRÍZNAKY PŘÍLIŠ MALÉHO UTLUMU

KOMPRESÍ

- Tlumič jde nadoraz i na středních hrbolech a výmolech
- Při vysoké rychlosti na velkých hrbolech chodí zadní část čtyřkolky nadoraz, menší nerovnosti zvládá dobře.
- Po skoku jdou tlumiče téměř vždy nadoraz, následně vykopávají zadek čtyřkolky nahoru.

Příště: Přední pérování

Za podklady k tomuto článku děkujeme firmě ASP Group, dovozci a úpravci pérování značky Fox.

